

PEDAGOGICKÁ FAKULTA UNIVERZITY KARLOVY V PRAZE
KATEDRA GERMANISTIKY

OPONENTSKÝ POSUDEK NA RIGORÓZNÍ PRÁCI

Název práce: Simultánní a sekvenční osvojování si druhého jazyka v rané fázi (německý jazyk)
Autorka práce: Mgr. et Bc. Jana Ramešová
Vedoucí práce: PaedDr. Dagmar Švermová
Oponentka práce: PhDr. Tamara Bučková, Ph.D.
Datum odevzdání: Červen 2013

CELKOVÁ CHARAKTERISTIKA PRÁCE

Práce se zabývá, jak už vyplývá z názvu, problematikou bilingvismu, o níž pojednává jak z pohledu teorie, tak z pohledu praxe. Autorka se soustředí na předškolní a mladší školní věk; z teritoriálního hlediska je problémová empirická studie umístěna do oblasti česko-německého pohraničí, do oblasti geograficko-kulturního euroregionu na pomezí České republiky, Spolkové republiky Německo a Polské republiky.

Teoretická část práce si klade za cíl shrnout současný stav výzkumu, který je zúžen věkovou kategorií dětí z předškolních z předškolních zařízení a žáků prvního stupně základních škol. Raná fáze osvojování cizího (v tomto případě německého) jazyka je tedy spojena s ranou fází dětství, z níž autorka plynule přechází do fáze školní docházky. Plynulost stupně osvojení je zdůrazněna propojeností vzdělávacích zařízení, v nichž probíhal empirický výzkum, který autorka dokumentuje a vyhodnocuje v druhé prakticky orientované části práce. Výzkum probíhal ve dvou předškolních zařízeních, kterými byly *Kita Schkola Zwergenhäusel* a *Kita Spreequellspatzen*, a ve dvou školách, které jsou známy jako *Schkola Hartau* a *Schkola Oberland*. Autorka pracuje se třemi hypotézami, které v závěru práce vyhodnocuje a doplňuje metodickými návrhy.

Práce je napsána v českém jazyce s použitím zahraničních i českých vědeckých pramenů. Celkem se jedná o 159 stran textu a 24 stran příloh obsahujících materiály vztahující se především k empirické části. Práce má požadovanou strukturu. Uvítala bych cizojazyčné (německé) resumé neboť předpokládám, že práce je maximálně zajímavá i o německou stranu, o jejichž školních zařízeních i pracovní metodice mnohé vypovídá. Toto resumé je v podstatě nahrazeno rozsáhlejším abstraktem v angličtině, což je možné považovat za dostačující. **Náměty pro diskusi u obhajoby práce:** a) *Počítáte s publikováním zásadních částí této práce také v Německu? Které části byste k publikování vybrala a proč? Které budou podle Vašeho názoru pro německou stranu nejzajímavější?* b) *Empirická část Vaší práce je umístěna do česko-německo-polského euroregionu. Jak jsou ve Vámi popisovaných školních zařízeních zastoupeny polské děti a jak se (v případě, že tomu tak je) na jejich jazykové výbavě odráží přítomnost dalšího jazyka? V případě, že nelze mluvit o trilingvismu, existují obdobná zařízení pro polské a německé děti v blízkosti polsko-německých hranic?*

K VYPRACOVÁNÍ JEDNOTLIVÝCH ČÁSTÍ

Teoretická část nabízí fundovaný přehled odborné literatury, která je citována a parafrázována podle normy. Autorka postupuje od obecného k jednotlivému, od vyšších celků k nižším, od zastřešujících jazykovědných pojmů k detailnímu popisu vybraných

jazykových struktur a problematice jejich osvojování. Výběr i stupeň analýzy těchto struktur je determinován věkovou kategorií předškolních dětí a mladších školáků, jimž se autorka věnuje formou jednotlivých případových studií v praktické části.

Teoretická část je logicky strukturovaná, vhodně spojuje aspekty strukturní a aplikované lingvistiky, v níž je skloubeno hledisko psycholingvistiky (včetně neurolingvistiky) a sociolingvistiky. Ze jmenovaného širokého rozpětí vědních disciplín vyplývá, že autorka v žádné z nich nemohla jít do výrazné hloubky, a že jejím cílem bylo otevřít problematiku simultánního a sekvenčního jazyka v rané fázi v co možná nejširších souvislostech. Autorka si neklade za cíl stav výzkumu hodnotit a považuje jej pouze za východisko. Tento moment práce bylo možné vyhodnotit jako slabší stránku práce, ale zároveň jej lze vyhodnotit jako její skrytou perspektivu. Jako směr, kterým by se autorka (vzhledem ke svým bohatým zkušenostem z praxe) mohla dále úspěšně ubírat. **Otázka k obhajobě:** *Která z citovaných publikací Vás nejvíce inspirovala k následnému zamyšlení se nad bilingvním osvojováním němčiny v praxi?*

Empirická část práce

Praktickou část (empirický výzkum doplněný metodickými pokyny) považuji za stěžejní část práce a troufám si říci, že právě v ní spočívá přínos celkového bádání Jany Ramešové.

Autorka zde postupuje od popisu regionu a školních zařízení k detailnímu postupu jednotlivých případových studií, které sou popsány systematicky, důkladně a navíc nesmírně zajímavě.

Vyhodnocení hypotéz je zevrubné. Obecné formulace jsou dokládány příklady z praxe, které těmto hypotézám majícím platnost všeobecně známých či většinově přijímaných tvrzení propůjčují novou významovou dimenzi.

Metodické pokyny, které vyhodnocení hypotéz uzavírají, jsou jasné a opět systematizované. Vycházejí z pojetí metody v širším slova smyslu, tedy z metody jako způsobu učení. Autorka práce je z pochopitelných důvodů nemohla dále rozvádět do konkrétních metodických postupů jako navrhovaných vyučovacích technik. **Námět k diskusi u obhajoby:** *a) Zabývala jste se myšlenkou vypracovat metody pro učitele v předškolních zařízeních, která by v budoucnu Vaše zkoumání podle mého názoru logicky završila? b) Vyučování cizímu jazyku v předškolních zařízeních lze v současné době hodnotit nejen jako první input k osvojení jazyka, ale zároveň jako módní vlnu či součást společenské prestiže. Jaký názor máte na takové vyučování, probíhá-li (jako e většině mateřských škol) v rozmezí jedné hodiny týdně? c) Jsou v naší zemi publikovány práce zabývající se simultánním a sekvenčním osvojováním jiného cizího jazyka (angličtiny) v raném věku?*

CELKOVÉ HODNOCENÍ PRÁCE

Předkládaná práce Mgr. et Bc. Jany Ramešové plně splňuje požadavky kladené na rigorózní práce a proto ji doporučuji obhajobě.

V Praze, 14.8.2013

PhDr. Tamara Bučková, Ph.D.